

Osista KOKOon – YSO ja sitä täydentävät erikoisalojen ontologiat

Katri Seppälä

Semanttisen laskennan tutkimusryhmä (SeCo)

Aalto-yliopisto, mediatekniikan laitos, <http://www.seco.tkk.fi/>

Sanastokeskus TSK, <http://www.tsk.fi/>

YSO ja sitä täydentävät erikoisalojen yhdistelmäontologiat

Aalto University

- taustalla useimmiten asiasanasto
- ontologian käsitteiden väliset suhteet
 - keskeisimpänä kehityskohtena: yläluokka-alaluokkasuhde
 - pääosin asiasanastoihin perustuen: assosiatiivinen suhde
 - uutena: osa-kokonaisuussuhde
- käytettävissä ONKI-palvelussa: <http://www.yso.fi/>
- Yleinen suomalainen ontologia YSO (taustalla YSA)
 - erikoisalojen ontologioiden rakenteellinen malli ja liittymäkohta laajempiin erikoisalojen käsitteistöihin
 - n. 23 000 ontologisoitua käsitettä
 - kielet: suomi, ruotsi, englanti
 - sisältää YSAn päivitykset marraskuulle 2009 asti

YSO ja sitä täydentävät erikoisalojen yhdistelmäontologiat

Aalto University

YHTEISTEN KÄSITTEIDEN MÄÄRÄ YSON KANSSA 30–70 %

Ontologia (* ei vielä julkaistu)	Käsitelmäärä	Taustalla oleva asiasanasto
Agriforest-ontologia (AFO)	n. 7 000	Agriforest-asiasanasto
Kaunokirjallisuuden ontologia (KAUNO)	n. 5 000	Kaunokki-asiasanasto
Mediaontologia*	n. 3 000	
Merenkulkualan ontologia (MERO)*	n. 1 300	Merenkulkualan asiasanasto
Museoalan ontologia (MAO)	n. 6 800	Museoalan asiasanasto
Musiikin ontologia (MUSO)	n. 1 000	Musiikin asiasanasto
Suomen paikkaontologia (SUO)		
Taideteollisuusalan ontologia (TAO)	n. 3 000	Muotoilun ja viestinnän asiasanasto
Terveystieteiden edistämisen ontologia (TERO)		TESA, Stameta-asiasanasto, n. 2500 MeSH-käsitettä (Medical Subject Headings)
Valokuvausalan ontologia (VALO)	n. 2 000	Valokuvan asiasanasto

- KOKO-ontologia sisältää
 - YSO:n
 - edellä mainitut yhdistelmäontologiat Mediaontologiaa, MEROa ja TEROa lukuunottamatta
- yhteensä 73 333 käsitettä
- käytössä seuraavissa sovelluksissa
 - Kulttuurisampo
 - Kirjasampo
 - Kantapuu

Miksi ontologioita?

Aalto University

- kokonaishierarkian esittäminen selkeyttää käsitekokonaisuuksia
 - mahdollistaa koneellisen päättelyn
 - helpottaa käsitteiden valintaa aineistoja kuvailtaessa
- yhdistelmäontologiat
 - selkeyttävät eri ontologioiden yhteiset ja toisistaan eroavat käsitteet
 - helpottavat kokonaisuuden käyttöä
 - auttavat välttämään päällekkäistä kehitystyötä
- semanttisessa käyttöliittymässä
 - ontologioiden hierarkia mahdollistaa hakujen laajennuksen
 - assosiatiivisia suhteita voidaan käyttää suositteluun

- YSOon on lisätty suomen ja ruotsin kielen oheen asiasanojen englanninkieliset vastineet
 - HKLJ:n käännöksen perusteella
 - FinnONTOssa tehdyn vastinehaun perusteella (n. 8 000)
 - » vastinehaun tahti n. 70 käsitettä päivässä
- valmistunut 1. versio ei sisällä HKLJ:n käännösten tarkistusta, eikä aivan kaikille asiasanoille ole vastinetta
- kootut englannin vastineet luovat mahdollisuuden linkitykseen kansainvälisiin englantia käyttäviin aineistoihin kuten
 - WordNet
 - eri erikoisalojen aineistot

- FinnONTO:n ontologioilla ja ONKI-ontologiakirjastopalvelulla on luotu pohja ontologioiden helpolle rinnakkaiskäytölle ja yhteisölliselle kehitykselle
 - aiemmin asiasanastoja ylläpitäneille tahoille tarjoutuu mahdollisuus siirtyä kehittämään ontologioita ja tehdä entistä tiiviimpää yhteistyötä
- lisätietoja ja sovellusten esittelyitä SeCo-ryhmän kotisivulta
 - <http://www.seco.tkk.fi/>
 - ONKI-palvelu: <http://www.yso.fi/>
- ontologioiden sisältötyön asiantuntemusta
 - Sanastokeskus TSK: <http://www.tsk.fi>